

Nr 3.

Ankom till Riksdagens kansli den 25 februari 1913 kl. 12 m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 3 i anledning av herr Roos' motion nr 49 om åvägabringande av utredning och förslag i fråga om lämpliga åtgärder för anskaffande av för Sverige behövlig mängd tallfrö.

I en inom Första kammaren väckt motion, nr 49, som hänvisats till behandling av kammarens andra tillfälliga utskott, har herr Roos hemställt, att Riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att utredning verkställes rörande de åtgärder, vilka böra vidtagas i och för anskaffandet av för landet behövlig mängd tallfrö, ävensom att för Riksdagen sedermera framlägga av utredningen betingat förslag.

Motionen.

Till stöd för denna hemställan har motionären anfört följande:

Motiveringen.

»Genom tillkomsten av 1903 års skogslag hava goda förutsättningar för skogsåterväxtens betryggande blivit skapade, men förutsätter sagda lag dock, att tillfälle förefinnes att för rimligt pris erhålla fullgott skogsfrö, vilket, åtminstone med avseende å tallfrö, bör vara av inhemskt ursprung, detta synnerligast som erfarenheten visat, att det tallbestånd, som härstammar från importerat frö, icke har varken den stambildning eller den kvalitet, som oundgängligen erfordras för erhållande av ett förstklassigt virke. För att hindra importen av tyskt frö åsattes detsamma en tull av 4 kronor per kilogram, och — då det visade sig, att sådant frö, tack vare det alltjämt stegrade fröpriset, med fördel kunde hitsändas via Norge eller Finland — har sedermera allt importerat tallfrö åsatts sagda tullsats.

Landets skogsvårdsstyrelser hava under år 1911, eller det sista år, varför uppgift kunnat erhållas, använt något över 12,000 kilogram tallfrö, som vid inköpet dragit en kostnad av i medeltal 17 kronor per kilogram,

ett pris, som är dubbelt så högt som det, vilket rådde sex år tidigare. Med 1911 års pris var kulmen dock icke uppnådd, ty förlidet år betalades 20 kronor och därutöver, och även till detta pris har det icke varit skogsvårdsstyrelserna möjligt att anskaffa inhemskt tallfrö i den omfattning, som varit behöfelig. Huru mycket svårare det under sådana förhållanden varit för den enskilde skogsägaren att anskaffa sådant frö, behöves icke framhållas.

Orsakerna till prisstegringen hava varit dels den å somliga orter rådande ringa tillgången på kottar, dels en till följd av återväxtlagen betingad ökad efterfrågan, samt slutligen det alltjämt fortgående tillgodogörandet å de enskilda skogsmarkerna av den mogna tallskog, varifrån det, såväl beträffande mängd som beskaffenhet, bästa fröet skulle hämtas.

Det är icke tillräckligt, att staten så inrättar sig, att *dess* behov av skogsfrö blir tillgodosett, ty lika viktigt är det, att den enskilde jordägaren stödes i sitt bemödande att på ett nöjaktigt sätt fullgöra sin planteringsskyldighet. Det är *staten*, som det i första hand åligger att i denna för vårt lands framtid så viktiga fråga kraftigt och reglerande ingripa, och det är *staten*, som bör träda emellan, när det gäller att tillvarataga det ena årets frööverskott för att därmed täcka behovet under ett eller flera därpå följande missväxtår.

När det gäller att för landets jordbrukare underlätta anskaffandet av ett gott och tjänligt utsäde, har staten icke tvekat att med rikliga anslag understödja dessa strävanden, och synes det, som om den omvårdnad, som härutinnan visats landets jordbrukare, med än större skäl bör ägnas skogsägaren i hans strävande att skaffa sig utsäde till en skörd, som ej skall komma honom till del, utan som först av kommande generationer skall bärgas.

Skogslagen av år 1903 förutsätter permanent tillgång på skogsfrö till moderat pris, men genom periodvis inträffande brist på skogsfrö och genom oskäligen prisstegringar, vilka för övrigt locka till import av en underhållig vara, förlorar lagen det väsentliga av sin innebörd.»

Utskottets yttrande.

Staten äger för närvarande tre fröklämningsanstalter, nämligen en i Finnerödja i Västergötland, en i Hällnäs i Västerbotten och en i Bispgården i Jämtland. De båda sistnämnda anstalterna äro nyligen upprättade och endast de sista åren tagna i bruk. Dessutom äga numera skogsvårdsstyrelserna i flera län fröklämningsanstalter, tillhoppa 14 stycken, varjämte sådana anstalter jämväl befinna sig i enskild ägo. Av de sistnämnda

märkas särskilt Örebro—Hultsfreds och Svenska Skogsfrökontorets fröklängningsanstalter.

Utskottet har inhämtat, att vid inom landet befintliga fröklängningsanstalter beräknas kunna årligen klängas nedanstående mängder skogsfrö, därest tillräcklig tillgång på kottar finnes:

Statens fröklängningsanstalter (3 st.)	11,000	kg.
Skogsvårdsstyrelsernas fröklängningsanstalter (14 st.)	35,000	„
Enskilda (Örebro—Hultsfreds och Svenska Skogsfrökontorets anstalter)	15,000	
Diverse enskilda	10,000	25,000 „
	Summa	71,000 kg.

Av denna mängd skogsfrö beräknas 60 procent eller 42,600 kilogram utgöra tallfrö och resten granfrö. Ovanstående tabell utgår, som synes, från den förutsättningen, att tillräckligt med kottar finnes att tillgå. Visserligen kan det under felslagna fröår vara förenat med svårigheter att erhålla tillräckligt antal kottar, men andra år överstiger däremot tillgången av kottar betydligt behovet. Under sådana år är det vanligt, att vid anstalterna insamlas stora förråd av kottar, vilka bevaras till ett påföljande år och då klängas. Det utklängda fröet har numera börjat inläggas i hermetiskt slutna bleckburkar, vilket medför den fördelen, att fröna kunna bevaras under flera år utan att därigenom deras grobarhet förminskas.

Det årliga behovet av tallfrö i vårt land beräknas i runt tal utgöra 20,000 kilogram, men troligt är, att i anledning av skogskulturens utveckling behovet kommer att i framtiden ökas. Då det, såsom ovan framhållits, beräknas, att vid inom landet befintliga fröklängningsanstalter kunna årligen klängas i medeltal över 42,000 kilogram, synes det utskottet, som om utsikterna att för framtiden inom landet kunna anskaffa erforderlig mängd tallfrö äro synnerligen goda.

Om sålunda landet synes kunna i erforderlig mängd tillgodose behovet av tallfrö, är det även av vikt, att det klängda fröet är av för återväxten bästa möjliga beskaffenhet. Härvid är särskilt att beakta, att frö bör klängas ur kottar från livskraftig skog. Såväl statens som skogsvårdsstyrelsernas fröklängningsanstalter stå numera under ledning av examinerade jägmästare, och det kan därför förutsättas, att dessa skola tillse, att kottar insamlas från den kraftigaste och lämpligaste skogen,

samt att andra åtgärder vidtagas, i ändamål att tallfröet måtte bliva av fullgod beskaffenhet.

Det torde ock i detta sammanhang böra framhållas, att erfarenheten utvisar, att för en ekonomisk skogshushållning erfordras, att kottar insamlas å trakter, som äro i klimatiska förhållanden likställda med dem, där fröet senare skall utsås.

Då de båda av staten i Norrland upprättade fröklängningsanstalterna samt flera av skogsvårdsstyrelsernas anstalter endast en jämförelsevis kort tid varit i bruk, synes det utskottet lämpligt, att man avvaktar, huru dessa anstalter komma att verka, innan staten, på sätt motionären föreslagit, ingriper å området.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att herr Roos' förevarande motion icke måtte till någon Första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 februari 1913.

På utskottets vägnar:

FABIAN DE GEER.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit herrar frih. *Fabian De Geer*, *Rosén*, greve *Spens*, *Pettersson*, *Meurling*, *Klefbeck* och frih. *Hermelin*.